

Terrisseria Arpí

Sant Cugat del Vallès

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Carrer Santiago Rusiñol, número 60
Emplaçament Sant Cugat nucli

Coordenades:

Latitud: 41.473017759663
Longitud: 2.084352348276
UTM Est (X): 423545
UTM Nord (Y): 4591674

Classificació

Número de fitxa 08205 - 303
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Eclecticisme
Segle XIX
Any 1885 (reforma)
Autoria de l'element: Lluís Serra i Pere Arpí Massana
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL 10076-I (Aprovació definitiva comissió urbanisme: 30/04/2008 i publicació al DOGC: 10/12/2008).
Revisió del Pla Especial de Protecció de Patrimoni Arquitectònic 2008. Fitxa A-19.
Data aprovació: dc., 30/04/2008 - 12:00
Número inventari IPA-27890; IPAP-19448
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial - cultural - productiu
Titularitat Privada

Titular: 3618208DF2931H0001OF

Fitxes associades:

[Col·lecció Casa Museu Cal Gerrer - Fundació Cabanas](#)

[Jaciment arqueològic dels eixamples del segle XIX](#)

[Jaciment arqueològic de l'antiga vila de Sant Cugat](#)

Autoria de la fitxa Daniel Sancho París (Stoa, propostes culturals i turístiques SL)

Data de registre de la dt., 21/11/2023 - 08:55

fitxa:

Autoria de la darrera Oficina de Patrimoni Cultural

revisió:

Data de la darrera revisió: dj., 06/02/2025 - 14:58

Descripció

Edifici d'estil eclèctic que va acollir la Terrisseria Arpí, una emblemàtica indústria ceràmica de Sant Cugat. L'any 1885 fou objecte d'una reforma substancial a la façana; fou aleshores quan se li van afegir els nombrosos elements ornamentals de ceràmica fabricats al mateix obrador. Avui l'edifici acull el Museu de Cal Gerrer. L'edifici consta de diferents cossos de planta quadrangular. El cos principal disposa de soterrani, planta baixa, pis i golfes, amb teulada a diversos vessants. A la part posterior té una petita terrassa.

La façana principal presenta una composició simètrica en base a tres eixos d'obertures. A la planta baixa hi ha tres portals, d'accés a locals comercials i al Museu de Cal Gerrer. El portal del mig està motllurat, a diferència dels dos portals laterals. Totes tres obertures queden emmarcades en els brancals per unes grans mènsules que subjecten el balcó del primer pis i que continuen a la part inferior amb un fals pilar adossat fins el sòcol. El sòcol és format per peces de ceràmica de color marró, de forma quadrada i disposades en quatre filades. Sobre les llindes, i emmarcades entre les mènsules, hi ha tres franges de decoració ceràmica romboidal bicolor.

Al primer pis hi trobem un balcó corregut amb balustrada de ceràmica que ocupa tota la façana, amb tres obertures de grans dimensions. Es recolza sobre les mènsules del pis inferior. Sota els balustres hi ha una línia de peces amb frontal piramidal. Les obertures del balcó contenen unes cornises d'estil jònic rematades per corones de trèvols i amb un ratpenat d'ales esteses al capdamunt. En l'emmarcament de les obertures hi ha diversos elements ornamentals en relleu, com ara serps, màscares, fulles de palmeta, sarments i grotescos.

La part superior de la façana presenta un gran fris de tres franges que recorre les dues façanes. A la franja de dalt s'hi poden llegir unes inscripcions: "Gran Terrisseria de Arpí" (al carrer Sant Medir) i "Fàbrica de productes ceràmics de Arpí" (a la façana del carrer Santiago Rusiñol). Les lletres queden delimitades per uns escuts de Catalunya fets de ceràmica a les cantonades. Sota aquesta franja n'hi ha dues més. Una és feta amb rajoles valencianes amb dibuix geomètric i conté els espiralls de terracota. Una altra conté una sanefa de peces de ceràmica de color daurat sobre vermell. El coronament de l'edifici es resol mitjançant un ràfec amb mènsules invertides de terracota sobre el qual descansa la teulada. A sobre de tot encara hi ha una filera de peces de ceràmica en forma de trèvols.

La façana lateral té dos cossos ben diferenciats; el posterior és una ampliació. La part de la dreta segueix la mateixa línia arquitectònica que la façana principal. Només conté dues obertures, que són de nova construcció i amb funcions d'aparador. A la part superior de la façana té continuïtat el fris decoratiu que ja hem comentat.

El cos de l'esquerra presenta dos nivells: un correspon al soterrani i la planta baixa, que és part d'una construcció antiga, i el nivell superior correspon a tres plantes d'un cos de nova edificació. La part inferior, que es troba en un carrer amb un desnivell important, té tres obertures amb arc carpanell de diferents mides al soterrani, i al nivell de la planta baixa té tres balconeres, totes tancades amb reixa. El cos superior, d'estètica contemporània, disposa de tres plantes amb tres finestres per pis, amb obertures rectangulars sense decoració. Al damunt de tot té tres petits òculs de ventilació del sostremort.

A la part posterior trobem una petita terrassa amb funcions de mirador. Sobre la teulada del cos sobresortint de les escales hi ha una escultura femenina.

A l'interior de l'edifici s'hi poden distingir dos cossos diferenciats. El cos del davant, amb façana al carrer Santiago Rusiñol i plaça d'Octavià, és de soterrani, planta baixa, pis i golfes. En canvi, a la part posterior el soterrani és comú amb el cos principal, però la planta baixa i pis del cos del davant es converteixen en aquesta part en planta baixa i dos pisos. Les golfes són comunes als dos edificis. El conjunt ha estat transformat per acollir un museu, amb exposicions permanents i temporals. Manté l'estructura original i alguns elements arquitectònics, com l'escala principal, paviments i murs interiors. Així mateix, en un celobert interior hi ha unes galeries amb capitells d'estil jònic, balustrades i un fris de ceràmiques en forma de punta de diamant, envernissades de color castany.

Observacions:

Cal Gerrer fou el renom amb el qual es coneixia aquesta casa.

Les intervencions arqueològiques practicades en aquest edifici han estat les següents:

Del 21 al 31 de març de 2006. Directora: Judit Vico Cortès. Intervenció preventiva i control. Obres de condicionament de la finca.

Del 20 al 28 d'abril de 2006. Directora: Judit Vico Cortès. Intervenció preventiva i control. Obres de condicionament de la finca.

Història

La nissaga dels Arpí terrissers, originaris de Terrassa, es remunta al segle XVII. La Terrisseria Arpí de Sant Cugat, fundada per la família Arpí, va ser una indústria ceràmica situada en aquest edifici que va fabricar peces de ceràmica entre mitjans del segle XIX i el 1945. Bona part d'edificis de Sant Cugat dels períodes modernista i noucentista tenen peces decoratives d'aquesta terrisseria.

Els Arpí van establir-se a Sant Cugat de la mà de Pere Arpí Savalls (1804 - 1871). Continuant la tradició familiar, Francesc Arpí i Sagués (1833 - 1917) treballava de terrisser en aquest emplaçament, on també hi tenia el seu habitatge. Va ser ell qui va demanar una llicència d'obres, segons projecte de Jaume Segalès, mestres d'obres. Va ser l'any 1885. La llicència era per reformar la façana de l'edifici, i concretament per modificar les obertures en la façana de la plaça d'Octavià. En cap cas es preveia la decoració de la façana amb ceràmica i tampoc la balustrada.

El projecte de façana, de l'enginyer Lluís Serra, va alinear la façana i la va fer simètrica amb les obertures de planta baixa i pis. Va succeir, però, que Pere Arpí Massana, fill de Francesc Arpí i conegut com a Peret

Gerrer, encoratjat pels veïns, va acabar decorant la façana amb profusió de peces ceràmiques sortides de la pròpia terrisseria. El mateix Pere Arpí fou l'autor de les peces de ceràmica i de la composició de les façanes. D'aquesta manera, es va reforçar la gran balconada amb mènsules d'unes dimensions desmesurades, damunt de cada obertura del primer pis s'hi van posar uns remats d'estil jònic amb corones de trèvols o acroteres, i amb uns ratpenats amb les ales obertes. Així mateix, als emmarcaments s'hi van col·locar diverses peces inspirades en el classicisme, amb formes vegetals o animals com ara serps, grotescos, màscares, fulls de palmeta o de sarment, entre d'altres.

L'any 2006, amb motiu de les obres d'ampliació i rehabilitació de l'edifici de Cal Gerrer o Terrisseria Arpí, s'hi va realitzar una intervenció de seguiment i control arqueològic. Es va fer per la importància de la indústria que havia acollit aquest edifici i també per la seva proximitat al monestir de Sant Cugat. Les obres afectaven el subsòl, ja que s'havien de realitzar diversos rebaixos en el paviment, com a màxim de 70 centímetres. Durant l'excavació es van documentar estructures pertanyents al taller de terrissa i es va recuperar material ceràmic divers que s'havia emprat a l'edifici, especialment elements decoratius com ara medallons, balustres i baranes. També es van documentar tres dipòsits d'aigua, dos pous, dues premses i un cup de vi. Les obres de reforma de l'edifici van mantenir l'estructura interna i diversos detalls decoratius fets de ceràmica.

Bibliografia

Ajuntament de Sant Cugat del Vallès. Catàleg de Sant Cugat. Revisió del Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic. 2008.

Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya.

Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya.

CABANAS CASTELLS, Frederic (2001). Sant Cugat. *Orígens i històries d'un poble i d'una família*. D'Octavià, edicions.

TORTOSA SAPERAS, Joan. (1995) "Pas a pas. Un itinerari per Sant Cugat". *Gausac* núm. 5, p. 25-42.

